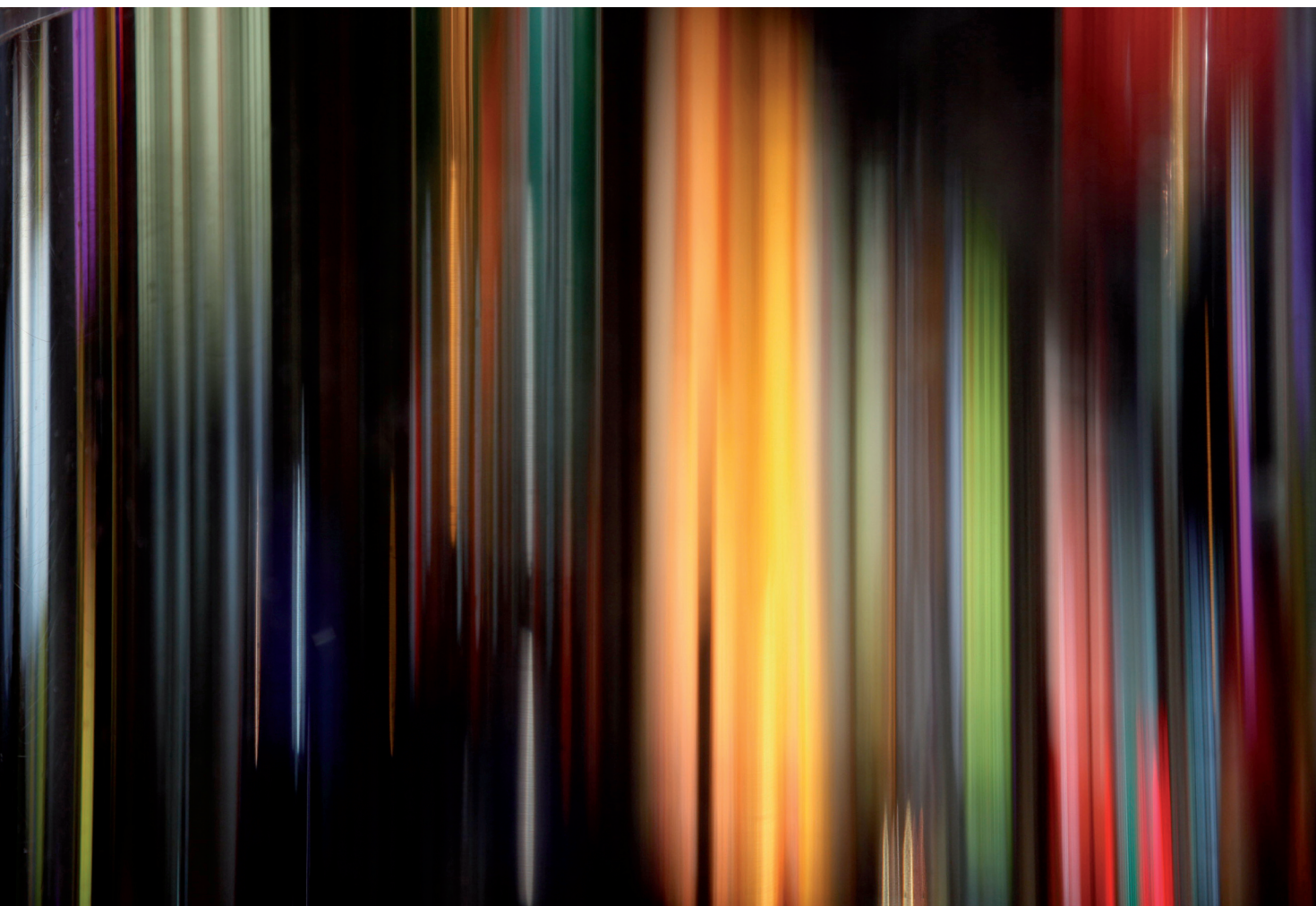

SV

ABSTRAKT!

Fenomenet under hundra år 1917–2017

1.11.2017–14.1.2018

FINLANDS
FOTO
GRAFISKA
MUSEUM

ABSTRAKT!

Fenomenet under hundra år 1917–2017

1.11.2017–14.1.2018

Omslag: Ea Vasko: #11, från serien *Reflections of the Ever-changing (the Short History of Now)*, 2009

Produktion: Finlands fotografiska museum, 2017

1

Keijo Kansonen (f. 1952)

Reinogram, från serien *Metro Ars*

1987

Silvergelatinkopia, fotogram, unik

”*Metro Ars* var för min del en serie på fem bilder för en utställning som kuraterades av Ismo Kajander och visades på olika stationer i metrotunneln. Mina verk fanns på reklamtaflorna på Järnvägstorget bakom banan. Jag gjorde exponeringar av fotogram på flera meter på sidentryckeriet i Lepakkos källare, där jag hade monterat en stor glasskiva på 3 meters höjd och som ljuskälla en liten halogenbrännare i en stumptio millimeters kopparrör, i vilket jag hade sågat en liten ljusöppning och lött en krökt rökkanal för den heta luften, så att brännaren inte skulle explodera i förtid.

På glasskivan placerade jag olika slags föremål, vinglas, el-lampor, en väckarklockas fjäder och sånt. Ljuskällan var en millimeter i diameter. Jag uppnådde (hittade) ett kontinuerligt skärpedjup. Jag framkallade de exponerade fotostatpappren i vårt fotolaboratorium, i Lantmäteristyrelsens gamla stora kartbehållare. Bilderna sköljde jag naken i vår bastudusch med fotarbete.

Här är den urgamla blåsta glastratten och kinofilmrutan som jag använde för att bygga upp bilden. Ursprungligen var ögonen också kantade av fransar klippta av papper.”

— Keijo Kansonen

2

Noora Sandgren (f. 1977)

Fluid Being: Dialogue 15.10.2015 (30 min)

2015

Pigmentkopia

”Våren 2015 hittade jag en låda av min pappas fotopapper från 1960–1970-talet på sommarstället i Hiidenvesi, där trädgården blev min studio. Jag var intresserad av en kroppslig upplevelsevärld, där fotografen på ett extremt sätt är närvarande, absorberad i sin bild.

Jag utvecklade en process enligt ett långsamt mönster, som jag fortfarande fortsätter från årstid till årstid; jag sitter en halv timme i trädgården, huvudets tyngd möter det tomma pappret. Bilden föds av interaktionen: andningen och värmen från huden färgar ytan, tårar, fukt från läpparna, vind, snö och insekter lämnar sina spår medan solen ritar konturerna. Jag återvänder till fotografiets ursprung, till Fox Talbots fotogeniska teckningar och till grundelementen: ljuset, tiden och det reagerande materialet, som påminner om hud.

Verkets tidsnivåer är papprets ålder, den första solexponeringen och den andra digitala scannerexponeringen, där läshuvudet samtidigt skulpterar fram bilden och förstör den. Den ursprungliga ofixerade bilden fortsätter alltså sin metamorfos.”

— Noora Sandgren

3

Reijo Porkka (f. 1947)

Färgljus

1985

Silverblekningskopia, unik

”Jag gjorde fotoexperiment i abstrakt anda både i svartvitt och i färg i skiftet mellan 1970 och 1980-talet. Jag lade ofärgade, klara, glasartade skivor och plexikuber på en glasskiva och exponerade både dem och bakgrunden med färgat ljus. Glasskivan hjälpte mig att få ljuset bakom de genomskinliga föremålen, som då avtecknade sig. Jag gjorde abstrakta fotografier under förstoringsapparatens ljus genom att placera genomskinliga föremål på fotopapper, ibland fotograferade jag motiven med kamera.”

— Reijo Porkka

4

Martti Jämsä (f. 1959)

Från serien *CTN-7*

2017

Silvergelatinkopior, unik

”Mitt verk har gjorts på ett grafiskt material som förut användes på boktryckerier. På förpackningen stod det CTN-7. Jag ville pröva hur det här materialet skulle reagera på fotoframkallnings- och fixermedlet. Jag hällde framkallningsmedel på ett papper i mörkrum och fäste det med en rulle på ett annat likadant. Jag öppnade och lät bilden framkallas, ibland tände jag taklampan i mörkrummet. Då mörknade pappret ytterligare och kunde få olika slags rinnande spår. Sedan fix-

erade jag och sköljde alla de färdiga bilderna, 52 stycken. Till den här serien valde jag sammanlagt 10.”

—Martti Jämsä

5 **Timo Kellaranta** (s. 1951)

Juego

2009

Pigmentkopia

”Serien *Juego* är en slags hyllning till den mexikanska fotografen Manuel Álvarez Bravo, som 1929 gjorde serien *Juego de papel* (Papperslek), jag höll kvar namnet nästan oförändrat. Bravo förde med sina bilder å sin sida en dialog med kubisterna. *Juego* är den första serien där jag använde papper, senare har jag gjort några till.”

—Timo Kellaranta

6 **Nanna Hänninen** (f. 1973)

Basel from Sankt Anton Diptych

2006

Digital kopia på kromogen färg papper

”*The New Landscapes* är en serie måleriska stadsmiljöer framtagna med fotografiska metoder. Jag har fotograferat verken i serien i Finland, i Tyskland, i Schweiz, på Azorerna och i Brooklyn. Motiven var städer, fabriker, kyrkor och flygplatser. Utöver landskapet finns också det fotograferande subjektet, tiden som går och fotot som redskap med i bilderna. Varje verk formas till

en serie rytmiska ljusränder framkallade av en lång exponering, fotografens rörelser och andning, hjärtslag, skratt, tal och gång. Subjektet är starkt närvarande medan bildmotivet ligger på avstånd och då blir lättare att handskas med, tryggare också.”

— Nanna Hänninen

7 **Mikko Sinervo** (f. 1981)

Surface I

2017

Pigment för pigmentkopia, unik

”Mitt arbete sträcker sig mot rymden. Med mina verk bygger jag upp egna ofärdiga kartor av kosmos med hjälp av vilka jag reflekterar över rymdfenomenens mångskiftande uttryck.

Mitt arbetsrum fungerar som observatorium där mitt arbete, som stöder sig på olika slags materiella processer, äger rum. Genom det här kan det slutliga verket lika väl vara en kopparplåt ärgad av tiden, en gipsskulptur eller ett fotografi som behandlats med torra färgpigment.”

— Mikko Sinervo

8 **Marko Vuokola** (f. 1967)

Moon (sharpen)

2014

Pigmentkopia

”Jag fotade fullmånen med en digikamera. I mitt bildbehandlingsprogram gjorde jag en zoomning in i filen, mot Månen.

Vid zoomningen framhävs bildelementen (pixlarna) och när filen sedan skärps (sharpen) får pixlarna mer färg. Slutresultatet är en bild av Månen koncentrerad i 81 pixel.”

— Marko Vuokola

9 **Ulla Paakkunainen** (f. 1954)

Regn, från serien *Grass*

1993

Kromogen färg kopia, unik

Grass 1993
ett böjt strå
mellan glas
mörkt mörkrum
smalt ljus
ljusregn
Regn

— Ulla Paakkunainen

10 **Riitta Säkö** (f. 1959)

Saga, från series *Flyg, dröm*

1983

Kromogen färg kopia, unik

”Jag gjorde experiment i mörkrum med förstöringsapparat eftersom jag ville göra abstrakta färgfoton utan kamera. Jag provade olika material, såsom plast, cellofan och brända filmer från papperskorgen. Allt som bara kunde fästas i

förstoringsapparatens filmhållare. Det var svårt att få fram den röda färgen, för den blå färgen dominerade i de material jag provade.”

— Riitta Säkö

11

Heini Hölttä (f. 1960)

Sexans ändhållplats

1988

Silvergelatinkopia, kontaktkopia

”Först ritade jag en noggrann plan på papper för kontaktkopior, sedan letade jag på gatorna efter väggar, linjer och perspektiv som skulle passa in i planen. Jag fotade rutor i ordningsföljd: exempelvis 10 lodrätt och 16 vågrätt, sammanlagt 160. Sedan exponerade jag rutorna 1–160 på fem filmrullar.

Kontaktkopiorna måste lyckas med en gång, varje bild måste ligga på plats i negativrullen enligt förhandsplanen. Min syster var med om att läsa ritningen. Hon förde bok över hur många rutor jag fotade och i vilken riktning jag lutade kameran.

När jag hade framkallat filmrullarna klippte jag dem i remsor och tog bort de perforerade kanterna från filmen. Jag tejpad ihop remsorna med små tejpbitar till ett stort negativ, som jag exponerade under en glasskiva direkt på fotopapper.

Det färdiga ’jättenegativet’ är en imponerande helhet. En filmruta i en kinokamera har storleken 24 mm × 36 mm. Det största kontaktkopienegativet var 46 cm × 53 cm = 240 filmrutor. Jag gjorde också stora verk av kontaktkopiorna genom att kopiera varje ruta i en kontaktkopia i storleken 10 × 15 cm. Storleken hos *Tarkk’ampujankatu 10 ja 12* (Skarpskyt-

tegatan 10 och 12), som ingår i Fotografiska museets samlingar är 170 × 200 cm.”

— Heini Hölttä

12

Annikki Luukela (f. 1944)

New York, nro 5

1995

Transmissionshologram

”När man tittar på hologramverk ska man gärna röra sig framför verket: stiga upp på tå, böja sig och röra sig sidledes. När man tittar på verket ur olika vinklar förändras färgerna. När man rör sig sidledes kan man se den röda moirén i verkets mittparti bölja.

För hologramverken målade jag först varje penseldrag individuellt på svart papper av storleken A3. Jag använde vit täckfärg och en bred pensel. Prickarna gjorde jag genom att sticka hål i pappret. Efter det gjordes en litofilm-plastfilm i fotolaboratoriet av varje papper – där det svarta pappret framstår som svart och penseldragen och hålen som genomlysta.

Hologrammen gjorde jag i Rudie Berkhouts privata laboratorium i New York. I början exponerades litofilmerna en och en på glasplåtar med helium-neonlaser. Varje film placerades här på arbetsbordet efter hur jag ville ha den på det slutliga hologrammet: i förgrunden, i mitten eller bakom. Till slut framkallades och fixerades plåtarna. På det sättet fick jag en så kallad masterkopia.

Slutligen samlade jag ihop glasplåtarna och placerade dem enligt djup i den slutliga ordningen. Verkets böljande, varmröda moiré skapades genom att jag lade en glasskiva med

reliefyta framför masterkopian. Den här uppsättningen exponerade jag ytterligare med laser på en ny glasplåt, som jag framkallade och fixerade. Så uppstod det slutliga hologramverket. Verkets specialitet, den 'böljande moirén', är en sällsynthet inom holografin.”

— Annikki Luukela

13

Annikki Luukela (f. 1944)

Från serien *Laserljusets former*

1984–1986

Silverblekningskopia

”I serien *Laserljusets former* använde jag helium-neonlaser och olika slags prismor. Jag projicerade laserljuset på en bakgrundsytta och fotograferade som dior. Av dem har cibachrome färgfotografier tillverkats.”

— Annikki Luukela

14

Sami Luukkanen (f. 1967)

Pizza Puke

1996

Kromogen färg kopior

”Jag arbetar med traditionella metoder inom fotografin: ljus, film, kemikalier och fotopapper. Framkallningen av ett fotografi är en disciplinerad, teknisk process, genom vilken man får en bild som motsvarar verkligheten. När man blandar om processen, hittar på egna regler, är fördomsfri och experi-

mentell är resultatet ett oänt äventyr, fullt av överraskningar. Det som syns på bilden är ett tumult och kaos av ljus och kemikalier på ytan av det ljuskänsliga materialet. Det är den här slumpartade processen jag har velat ta i besittning.”

— Sami Luukkanen

15 **Jaana Maijala** (f. 1984)

Grünwald

2011

Pigmentkopia

”Jag gjorde blyertsteckningar på olika platser och i olika situationer. Teckningarna var försök att fånga och bevara upplevelser via pennans rytm. Senare fotograferade jag de där lätta, ljusgrå arken som hade tänjts ut och bucklats till av mängden blyerts. Fotografiet gjorde dem åter tvådimensionella, men fick ändå teckningarna att se ut som kroppar med massa, vilket de inte hade varit på pappret.”

— Jaana Maijala

16 **Timo Kellaranta** (f. 1951)

Från serien *Stilla sjö*

1980/1986

Silvergelatinkopia

”År 1980 fotograferade jag den lugna ytan på en sjö. År 1986 hade jag sönder negativen ett och ett. Avsikten var att få

svarta partier i bilderna. Resultatet motsvarade bättre min tanke om landskapet. Tvärtemot vad man kunde tänka sig hade jag på vissa bestämda, inte särskilt slumpmässiga, former – och lyckades. Men metoden är marginell och nyckfull, nästan omöjlig. Jag hade sönder negativ också i fortsättningen, men jag lyckades aldrig, i det hänseendet är serien ett undantag.”

— Timo Kellaranta

17

Pekka Niittyvirta (f. 1974)

Unexpected End-of-file Was Encountered,
från serien *Corrupted*

2007

Digital kopia på kromogen färg papper

”Verket är en slags anatomi av en digital bild och fortsättning på mina bilder som jag visade i kodform, enbart som siffror. Diptyken består av två bilder som ursprungligen föreställde kartsidor. Ett fel i bildfilernas information förstörde möjligheten att visa bilden. Det ’överlagda felet’ är i det här fallet en bildfil som lämnats halvfärdig när negativet skannades. Filerna ’reparerades’ efter detta och då blev det möjligt att öppna bilderna. Slutresultatet av det här slagets processer är förutsebart, men slumpen är också alltid med.”

— Pekka Niittyvirta

18

Joonas Ahlava (f. 1975)**8 6 4 1 1**, från serien *Thought Patterns*

2007

Digital kopia på kromogen färg papper

”Verket *Thought Pattern 8 6 4 1 1* undersöker våra tankeprocesser och hur vi lär oss saker genom repetition. De inlärdasätten styr oss i sin tur i det dagliga livet och beslutsfattandet, vi handlar alltså utifrån inlärdas tankemodeller. Jag är intresserad av växande och kontinuerligt lärande i stället för ett upprepande av invanda tankemodeller. Verket fick sin början i ett enkelt mönster av svarta bollar, som jag exponerade i mörkrummet. Det slutliga verket kom till genom att jag upprepade det ursprungliga mönstret – av interaktionen mellan hundratals överlappande skikt.”

— Joonas Ahlava

19

Hannu Karjalainen (f. 1978)*Wave I*

2017

Pigmentkopia

”Min senaste serie fotografiska verk fick sin början för några år sedan, när jag av en händelse stötte på filter för färgseparation på en loppmarknad. Jag försökte fotografera genom dem och blev intresserad av vad de gjorde med bilden – vilket föremål som helst verkade få en enfärgad yta. När man fotar med multipel exponering på fotofilm förenas färgytorna till ett mångfärgat nätverk.

Mina bilder kretsar någonstans i ett gränsland mellan abstrakt och föreställande. Färgfälten som förenas ger på något sätt ett skulpturalt intryck, de möter varandra i rummet. Å andra sidan föreställer bilderna föremålen framför kameran, och jag försöker inte heller skingra deras materialitet. Slutresultatet är alltid i någon mån en överraskning.”

— Hannu Karjalainen

20

Kira Leskinen (f. 1987)

Amante

2016

Pigmentkopia

”Jag kombinerar i mitt arbete den traditionella papperscollagetekniken med det digitala uttrycket hos en planscanner. Som råmaterial använder jag papper och kartong av olika färg som jag klipper och river i olika former med vilka jag skisserar bilder på scannerns glasyta. Under scanningen drar jag, lyfter och vänder på de här bildelementen. När de rörelser jag åstadkommit förenas med läshuvudets rörelse i scannern uppstår det olika slags digitala förvrängningar och avvikelser i bilden. De här avvikelserna ger mina bilder deras slutliga form.”

— Kira Leskinen

21

Ea Vasko (f. 1980)**#11, från serien *Reflections of the Ever-changing (the Short History of Now)***

2009

Digital kopia på kromogen färg papper

”Mina verk bottnar i vandringar och observationer i staden. När jag hittar en intressant vinkel, en portgång, en spegling eller en skugga tar jag antingen genast en bild eller återvänder senare. Jag kan också bygga en miniatyrmodell av vad jag sett och fotografera den. Jag fotograferar ofta om kvällar och nätter, ljuset i mina bilder är alltså nästan alltid konstgjort.

Det utställda verket hör till en serie, i vilken jag har fotat speglingar i stadsmiljön på nära avstånd. Det skönjbara stadsrummet har avgränsats så att det befinner sig utanför bilden. På bilden ser man en yta som speglar ljusen i omgivningen. Seriens namn syftar på att speglingarna är ögonblicksbilder i en omgivning i ständig rörelse – de fångar ett litet ögonblick i bilden, och förändras återigen.”

— Ea Vasko

22

Appu Jasu (f. 1987)***Looking at Four Seasons in the Abyss (Winter)*
by Timo Marila for 1 Minute and 55 Seconds**

2013/2016

Pigmentkopia

”Verket föddes av tanken på att försöka se en viss tidsperiod som en visuell massa, på samma sätt som de små bilder

som följer på varandra på en utbredd biofilmremsa sedda på långt avstånd förvandlas till en abstrakt färgyta. Bildrutorna i videon som gjordes av ett utvalt ögonblick (betraktandet av en målning) visas inte en och en efter varandra i verket, utan alla på en gång som ett orörligt collage. Verket är å ena sidan en tolkning av målningen bredvid, filtrerad genom en betraktares upplevelse, minnet av den, å andra sidan en föreställning av tiden och minnet som en sak som samlar de upplevda stunderna till ett streck som den virar ihop och packar till ett nystan för att placera det prydligt sida vid sida med andra eller i en slumpmässig hög.”

— Appu Jasu

23

Niko Luoma (f. 1970)

Self-titled Adaptation of Guernica (1937)

2015

Pigmentkopia

”Mitt verk är en tolkning av Picassos verk *Guernica* (1937). Det centrala temat är inte de inre betydelserna i målningen, utan dess rumsliga lösningar: geometri, rytm, riktning och tyngd.

Mitt fotoverk är analogiskt framställt med hjälp av tiotals exponeringar på två bladffilmer, där varje form på fotografiet är sin egen exponering. Som material har jag enbart ljuset, som passerat genom olika slags filter och formats med hjälp av olika material i studion.

Slutresultatet är en dialog mellan mig själv och Picassos målning, mellan fotografiet och minnesbilden, som uppstår ur upprepningen, skiktningen, färgen och slumpmässigheten i den analoga processen. Min arbetsprocess är performativ

och bottnar i intuitionen, ett slags kompositionsarbete, ett isärtagande och hopsättande.”

— Niko Luoma

24

Noomi Ljungdell (f. 1979)

One Thousand Steps on a Square,

från serien *One Thousand Steps*

2004

Kromogen färg kopia

”Verken i serien *One Thousand Steps* är fotografier tagna med lång exponering, så att exponeringen kombinerats med rörelser i rummet. Jag promenerade tusen steg och allt som kom emot i rummet avtecknades på en filmruta. Till slut var den visuella informationen så stor att bilden blev genomskinlig, nästan försvann. Verket är ett tillvaratagande av närvaro, resa och ljus.”

— Noomi Ljungdell

25

Renja Leino (f. 1958)

Sattumasfääri

1980-luku/1995

Silvergelatinkopior

”*Sattumasfääri* (Slumpsfären) fick sin början i ett trauma som förlisningen av M/S Estonia åstadkom på min födelsedag den 28 september 1994. Jag hade tidigare fotograferat

de här ljuskrumelurerna under min studietid på Konstfack i Stockholm, men inte hittat något innehåll för dem. När sedan det bekanta turistfartyget gick till botten i våra närvatten tillsammans med en oerhörd mängd människor kom de här gamla negativen att aktiveras. *Sattumasfääri* är en installation som reflekterar över existentiella frågor och som jag gjorde i början av 1995 för galleriet Poriginal. I det ursprungliga verket fanns det flera fotografier – för den här utställningen sammanställde jag en ny helhet av delar som jag hittade i mitt arbetsrum. Slump – det där betydelsefulla ordet i människans liv och död.”

— Renja Leino

**FINLANDS
F O T O
GRAFISKA
MUSEUM**

Kabelfabriken, Tallbergsgatan 1 G, Helsingfors

Öppet: ti-sö 11–18, on 11–20

Biljetter: 8/5 €, under 18 år fri entre

Fritt inträde sista ons i månaden kl 17–20

www.valokuvataiteenmuseo.fi

facebook.com/valokuvataiteenmuseo

twitter.com/valokuva_museo

information +358 (0)9–6866 3621